

ΤΜΗΜΑ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ Α.Π.Θ.

ΕΠΕΤΗΡΙΔΑ (τόμος II)

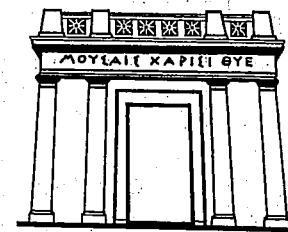
2004 – 2005

Επιτροπή Δημοσίευσης Επιστημονικής Επετηρίδας

Φοίβος Γκικόπουλος

Ελένη Κασάπη

Φανή Κισκήρα-Καζαντζή

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2007

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΠΕΤΗΡΙΔΑΣ

Φοίβος-Βασίλειος Γκιρόπουλος

Καθηγητής Τμήματος Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας Α.Π.Θ.

Ελένη Κασάπη

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Τμήματος Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας Α.Π.Θ.

Φανή Κισκήρα-Καζαντζή

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Τμήματος Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας Α.Π.Θ.

2007

© ΤΜΗΜΑ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ Α.Π.Θ.

Στοιχειοθεσία - εκτύπωση

© UNIVERSITY STUDIO PRESS A.E.

Αρμενοπούλου 32, 546 35 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Τηλ. 2310 208731, 2310 209637, 2310 209837 Fax 2310 216647

e-mail: info@universitystudiopress.gr – www.universitystudiopress.gr

ΣΤΟΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ – Πεσμαζόγλου 5, 105 64 ΑΘΗΝΑ

Τηλ. & Fax 210 3211097

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Κλεονίκη Βασιλειάδου

ΛΟΠΕ ΔΕ ΒΕΓΚΑ ΚΑΙ ΚΑΛΔΕΡΟΝ ΔΕ ΛΑ ΜΠΑΡΚΑ:
ΔΥΟ ΣΠΟΥΔΑΙΟΙ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΙΣΠΑΝΙΚΟΥ Θ ΕΑΤΡΟΥ 13

Δήμητρα Δότση

CARLO EMILIO GADDA, Η ΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ: PASTICHE ΚΑΙ
ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ 21

Έβη Καζαντζή

ΔΥΟ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΑ ΑΦΗΓΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΙΤΑΛΟ SVEVO 31

Αχιλλέας Καλαμάρας

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ ΤΟΥ
NANNI BALESTRINI 41

Χρήστος Πονηρός

«ΠΟΙΟΣ ΕΙΜΑΙ;» (ΕΝΑΣ ΠΟΙΗΤΗΣ ΑΝΑΖΗΤΑΕΙ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ) 51

Ιωάννης Τσόγκας

ΕΝΑΣ ΙΠΠΟΤΗΣ 400 ΕΤΩΝ ΚΑΙ 15 ΙΤΑΛΟΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ 59

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ
ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ

Ε. Κασάπη, Π. Καραουλάνη, Α. Αδαμοπούλου, Γ. Γαρυφαλλός
ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΣΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ
ΠΛΕΓΜΑΤΟΣ ΣΧΕΣΕΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ 77

<i>Ανδρέας Λαδίσλαος Κατώνης</i> ΣΠΑΝΙΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ: ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΑΟΡΙΣΤΗΣ-ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΣΥΖΥΓΙΑΣ	83
<i>Ανδρέας Λαδίσλαος Κατώνης</i> ΕΠΑΦΕΣ ΙΝΔΟΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ (ΙΕ) – ΜΗ ΙΝΔΟΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ (ΜΙΕ) ΓΛΩΣΣΩΝ.....	91
<i>Ανδρέας Λαδίσλαος Κατώνης</i> ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΥΟ ΛΕΞΕΩΝ: deli-ντελής, deli levente-ντελή λεβέντης	101
<i>Αναστασία Στάμου</i> Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ	105

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ / ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ

<i>Ελένη Κασάπη</i> ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ [ΑΥΤΟ]ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΣΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ (2000-2001)..	115
<i>Αργύριος Χάιτας</i> ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ – Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑ-ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΩΝ	122
<i>Αργύριος Χάιτας</i> Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ – ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΕΝΟΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΥ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	127

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΟΛΟΓΙΑ

<i>Πολυξένη Κανελλιάδου</i> Η ΔΙΑΡΦΡΩΣΗ ΕΝΟΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ: ΓΛΩΣΣΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ	137
<i>Radegundis Stolze</i> L'APPROCCIO ERMENEUTICO NELL'INSEGNAMENTO DELLA TRADUZIONE DELLE LINGUE PER USI SPECIALI (LSP)	151

ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

<i>Παναγιώτης Σπυρόπουλος</i> LA TERRA TREMA: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΤΑΒΟΛΕΣ ΤΟΥ ΙΤΑΛΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΝΕΟΡΕΑΛΙΣΜΟΥ.....	163
--	-----

ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

<i>Θεόδωρος Βαβούρας</i> Η ΕΥΦΥΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ	187
<i>Γεώργιος Υψηλάντης, Μαρία-Σύλβια Επιτρόπου</i> ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗ ΧΡΗΣΗ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΓΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΓΛΩΣΣΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ	195

ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ

<i>I. Vasilopoulou, M.-S. Epitropou, P. Karaoulani, M. Mironidou-Tzouveleki</i> PRATICHE COGNITIVE E IDENTITÀ SOCIALE NELLE OPERE LETTERARIE: IL CASO DELLA NEVROSIS, COME DESCRITTA DA ITALO SVEVO	233
<i>Π. Καραουλάνη, Ε. Κασάπη, Α. Αδαμοπούλου, Γ. Γαύφαλλος</i> ΤΟ ΓΕΛΙΟ ΩΣ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΡΕΠΕΡΤΟΡΙΟΥ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΨΥΧΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ: ΜΙΑ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ.....	249
<i>Ε. Νεοφυτίδου, Π. Παππά, Μ. Μυρωνίδου-Τζουβελέκη, Ε. Κασάπη</i> ΤΟ ΓΕΛΙΟ ΚΑΙ ΟΙ ΑΞΙΑΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ «ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΟ»/«ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΟ» ΑΠΟ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	261

- Mallory, J.P.
1997 Time-depth. *EIEC* 583-587
- Möller, H.
1970 *Vergleichendes indogermanisch-semitisches Wörterbuch*. 2., unveränderte Auflage. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht (1. Auflage: 1911)
- Μπαμπινιώτης, Γ.
1998 *Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας με σχόλια για τη σωστή χρήση των λέξεων*. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας
- Ruhlen, M.
1994 *On the Origin of Languages*. Studies in Linguistic Taxonomy. Stanford, California: Stanford University Press
- Sakellariou, M.B.
1980 *Les Proto-Grecs*. Athènes: Ekdotikè Athenon
- Salmons, J.C. - Joseph, B.D. (eds)
1998 *Nostratic*. Sifting the Evidence. Amsterdam - Philadelphia: John Benjamins
- Szemerényi, O.
1987 The Attic "Rückverwandlung" or Atomism and structuralism in action. In: *Id. Scripta Minora III: 1338-1356 (=Studien zur Sprachwissenschaft und Kulturkunde*. Gedenkschrift für W. Brandenstein, Innsbruck 1968: 139-157)
- Trombetti, A.
1905 *L'unità d'origine del linguaggio*. Bologna: Beltrami
- Τσοχατζίδης, Σ.Α.
2001 Η Γέννηση της Γλώσσας. In: Α.-Φ. Χριστίδης κ.ά. (εκδ.), *Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας*. Από τις αρχές έως την ύστερη αρχαιότητα. Θεσσαλονίκη, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, σσ. 77-86
- Wahrig, G.
1986/1993 *Deutsches Wörterbuch*. München: Bertelsmann Lexikon Verlag

Α.Α. ΚΑΤΩΝΗΣ (Katona)

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΥΟ ΛΕΞΕΩΝ:
deli - ντελής, deli levante - ντελή λεβέντης

Χρησιμοποιώντας το εγχειρίδιο του ελληνιστή γλωσσολόγου Α. Thumb, ο οποίος είχε αφιερώσει αυτό το βιβλίο στον Γ.Ν. Χατζιδάκι στις αρχές του 20ού αι., υπέπεσε στην αντίληψή μου ένα σημείο που δεν γοητεύει μόνο με την παραδοσιακή γλώσσα αλλά παρέχει μια λεπτομέρεια που ίσως αξίζει να σχολιασθεί σύντομα (1964: 216.9₃). Πρόκειται για κλέφτικο τραγούδι από την Αράχοβα με τίτλο "Ο Χάρος και ο τσοπάνης". Το απόσπασμα λέει τα εξής (υπογραμμίζεται η φράση που ενδιαφέρει):

"Απέκεια κατέβαινε ένας ντελή λεβέντης,
Φέρνει τὸ φέσι του στραβά καὶ τὸν γαμπᾶ στριμμένο."

Η φράση "ντελή λεβέντης" είναι τουρκικής προελεύσεως και αποτελεί, στην ίδια σχεδόν μορφή, δηλ. "deli levante", συστατικό του λεξιλογίου της σημερινής Ουγγρικής. Καθώς πρόκειται για συντακτικά δεμένη χρήση, δύσκολα θα μπορούσε να φαντασθεί κανείς ότι πρόκειται για αρχική συγγένεια ή για προϊστορικό δάνειο. Είναι πιο πιθανό ο δανεισμός να ανάγεται στην περίοδο κατά την οποία το ουγγρικό έθνος βρισκόταν υπό τουρκικό ζυγό.

Ως παράδειγμα μπορούμε να παραθέσουμε δύο στίχους που βασίζονται στο επικό ποίημα του εθνικού ποιητή Sándor Petőfi¹, *János vitéz*, δηλ. 'Γιάνος, ο αντρωμένος', γραμμένο για παιδιά το 1845):

- "Hej, ha én is, ha én is köztetek mehetnék,
szép magyar huszárok, szép deli leventék"

/Αχ, να μπορούσα κι εγώ, κι εγώ, να πορευθώ μαζί σας,

1. Ο Sándor (Αλέξανδρος) Petőfi έζησε μεταξύ 1823 και 1849 και έχασε τη ζωή του σε απελευθερωτικό αγώνα για την πατρίδα του.

ωραίοι Ούγγροι ουσάροι², ωραίοι ντελή³ λεβέντες⁴!.

Ενώ η λέξη ντελής είναι κακόσημη στα σημερινά ελληνικά, δεν πρέπει να συμβαίνει το ίδιο στο κλέφτικο τραγούδι όπου τα συμφραζόμενα αποκλείουν κάτι τέτοιο, και σαφώς δεν συμβαίνει το ίδιο στην Ουγγρική. Σημειωτέον ότι ταιριάζει περίπου και η χρονολογία των δύο κειμένων. Η κακόσημη χρήση θα αποτελεί νεότερη εξέλιξη στην Ελληνική. Στα σημερινά ουγγρικά η λέξη υφίσταται μέσα από τέσσερεις παραλλαγές:

deli: ωραίος, στυλάτος, (άντρας) με λεπτό, δεμένο σώμα, υπερήφανο ανάστημα, (σπανιότερα:) άριστος, εξαίσιος | (σε ιστορικά συμφραζόμενα:) Τούρκος στρατιώτης (επί Τουρκοκρατίας⁴),

dali: (άντρας/ήρωας) με υπέροχη κορμοστασιά,

dalia (ουσιαστικό): αντρειωμένος (πολεμιστής), ήρωας | ωραίος άντρας, "λεβέντης",

daliás: αντρειωμένος, ηρωικός, ιππωτικός, "λεβέντης". το επίθετο προσδιορίζει επίσης τα "ηρωικά" (χρόνια), δηλ. daliás idők.

Η τύπος deli πρέπει να έχει άμεση πηγή την τουρκική, ενώ οι τρεις άλλες λέξεις εισήλθαν στο ουγγρικό λεξιλόγιο με νοτιοσλαβική μεσαιετία.

Η καλύτερη ερμηνεία της λέξης *levente* (ουσιαστικό) είναι 'daliás harcos', δηλ. 'αντρειωμένος πολεμιστής'. Στη σημερινή ουγγρική γλώσσα επιζει αυτή η ιστορική ερμηνεία, ενώ στον μεσοπόλεμο η λέξη εννοούσε τους 'ευέλπιδες' (leventék), με σαφή εύσημη σημασία. Σπανιότερα απαντά ως μικρό όνομα: Levente. Επίσης και το deli έχει καθαρά εύσημη σημασία. Για ετυμολογικές λεπτομέρειες πβ. το TESZ (σ. λλ.), για ερμηνείες και υφολογική αποτίμηση το ΜΕΚ (σ. λλ.) Η τελική πηγή των "λεβέντες"/"levente" πρέπει να είναι η Γαλλική με την μεσαιετία της Ιταλικής (Ανδριώτης 1992: 183 και Μπαμπινιώτης 1998: 1000, όπου βλ. επίσης λ. "λεβάντες"). Ας μη ξεχασθεί, τέλος, ότι το Λεβέντης απαντά ως επίθετο (όνομα) και στην Ελληνική: Πβ. το Ίδρυμα Λεβέντη στην Κύπρο.

Επιπροσθέτως, μπορεί να σχολιασθεί επίσης η λέξη 'γαμπάς' του κλέφτικου τραγουδιού η οποία σύμφωνα με την 9η έκδοση του Λεξικού Πρωίας ση-

2. 'Ουσάρος' είναι ο στρατιωτικός του ελαφρού ιππικού (βλ. Μπαμπινιώτης 1998: 1301). Σημειωτέον ότι η λέξη-πηγή, ορθογραφικώς, δεν είναι "huszar" και "husz" όπως τα έχει το λεξικό, αλλά "huszár" και "húsz" /'ουσάρος' και 'είκουσι' αντίστοιχα.
3. Είναι δύσκολη η σωστή απόδοση στα σημερινά ελληνικά αφού η λέξη υπέστη σημασιολογική μεταβολή: 'τρελλός, μουρλός', βλ. Μπαμπινιώτης 1998: 1209 (λ. 'ντελής').
4. Τουρκοκρατία εννοεί για την Ουγγαρία τα έτη 1526-1686.

μαίνει "μόλλινο βαρὺ ἐπενδύτη (ἐν Κεφαλληνίᾳ)" (Ζευγώλης 1977[:]; Παράρτημα 1ον, σ. 329). Μάλλον πιο σωστή θα είναι όμως η εξήγηση του Thumbr (1964: 323) ο οποίος δεν περιορίζει τη λέξη στην Κεφαλλονία και σημειώνει: "a kind of cloak". Αυτή η λέξη δεν απαντά ούτε στο ετυμολογικό λεξικό του Ανδριώτη ούτε στο λεξικό του Μπαμπινιώτη. Στην ουγγρική γλώσσα η λέξη kabát (= 'παλτό') σημασιολογικά έρχεται αρκετά κοντά στην αγγλική (= 'μανδύας') και την ελληνική. Παρμένη από τα σλαβικά, τελική πηγή έχει την Περσική, μια πηγή που δεν θα απέκλειε ούτε για την ελληνική λέξη αφού, με τουρκική ή με άλλη μεσαιετία, υιοθετήθηκαν αρκετές περσικές λέξεις και στην ελληνική γλώσσα. Ως προς τον φωνολογικό χώρο (αντιστοιχία k - g), εάν πράγματι πρόκειται για την ίδια λέξη που θα πήρε δύο διαφορετικούς δρόμους, θα παρατηρούσα ότι η ιστορική φωνολογία είναι σε θέση να βοηθήσει αυτήν την ερμηνεία: η Ελληνική ανέκαθεν χαρακτηριζόταν από γενική τάση προς ηχηροποίηση (Martinet 1981: 174 [6.14]) - άλλα παραδείγματα είναι ακόμη τα "καμήλα - γκαμήλα", "παρντόν - μπαρντόν" (Μπαμπινιώτης 1998: 425.831 και ΑΚΝ 1036 αντιστοιχώς) κτλ. Τέτοια εξέλιξη, με τους όρους της Φωνολογίας Σχετικής Ισχύος (Strength Phonology) ερμηνεύεται, από κοινού με την αποκλειστοποίηση (opening, δηλ. g > ʒ), ως εξασθένωση ή απισχυροποίηση (πβ. Martinet ανωτ. και Lass 1984: 178 [8.3.1]). Για συστηματικούς λόγους, πρέπει να υποθέσουμε ότι το αρχικό σύμφωνο της λέξης φωνητικώς θα ήταν πρώτα κλειστό ηχηρό (όπως είναι κλειστό το αντίστοιχο ουγγρικό ακόμη και σήμερα, μολονότι άηχο) και θα ακολούθησε η αποκλειστοποίηση που χαρακτηρίζει τη σημερινή προφορά.

Βιβλιογραφικές παραπομπές

Ανδριώτης, Ν.Π.

1992 *Ετυμολογικό Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής*. Τρίτη έκδοση με Διορθώσεις και Προσθήκες του Συγγραφέα. Θεσσαλονίκη: ΑΠΘ, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (1η έκδ.: 1951)

Ζευγώλης, Γ.

1977(:) *Λεξικόν τῆς Νέας Ἑλληνικῆς Γλώσσης* ὀρθογραφικῶν καὶ ἐρμηνευτικῶν [...]. Ἐκδόσεις Νεωτάτη. Τόμοι Ι-ΙΙΙ. Ἀθήνα: Ἐκδοτικός Οἶκος Σταμ. Π. Δημητράκου

ΑΚΝ

Ι. Δεληγιάννης κ.ά.: *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη], 1998

ΜΕΚ

Magyar Értelmészó Kéziszótár I-II /Ερμηνευτικό Λεξικό της Ουγγρικής, Ι-ΙΙ/. Szerkesztette Juhász J. et al. /Επιμέλεια: J. Juhász κ.ά./, Budapest: Akadémiai Kiadó, 1992. (©1972)

Martinet, A.

1981 *Sprachökonomie und Lautwandel*. Eine Abhandlung über die diachronische Phonologie. Aus dem Französischen von Claudia Fuchs. Stuttgart: Clett-Cotta

Μπαμπινιώτης, Γ.

1998 *Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας με σχόλια για τη σωστή χρήση των λέξεων*. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας

TESZ

A magyar nyelv történeti etimológiai szótára / Ιστορικό - ετυμολογικό λεξικό της Ουγγρικής/ I-IV. Főszerkesztő / Διευθυντής Σύνταξης/ L. Benkő. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1967-1984

Thumb, A.

1964 *A Handbook of the Modern Greek Language*. Translated from the second improved and enlarged German edition by S. Angus. Chicago: Argonaut, Inc., Publishers

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ Γ. ΣΤΑΜΟΥ

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ

Η Κριτική Ανάλυση Λόγου είναι ένα σχετικά νεοσύστατο ρεύμα της κοινωνιογλωσσολογίας ή γενικότερα των προσεγγίσεων που ασχολούνται με την κοινωνική μελέτη της γλώσσας¹. Αναπτύχθηκε στα μέσα της δεκαετίας του 1980 και στις αρχές του 1990, όταν κυκλοφόρησαν τα βιβλία του Teun Van Dijk (*News as Discourse, Racism and the Press*) και του Norman Fairclough (*Language and Power, Discourse and Social Change, Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*). Ωστόσο, σπέρματα σκέψης της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου συναντάμε ήδη από τη δεκαετία του 1970, στη δουλειά μιας ομάδας γλωσσολόγων με επικεφαλής τον Roger Fowler στο βρετανικό πανεπιστήμιο East Anglia, τη λεγόμενη 'Κριτική Γλωσσολογία' (Critical Linguistics). Η Κριτική Ανάλυση Λόγου αμφισβητεί θέσεις και πρακτικές της κυρίαρχης κοινωνιογλωσσολογίας, ενώ διευρύνει και το αντικείμενο της κοινωνιογλωσσολογικής μελέτης.

1. Ο όρος 'κοινωνιογλωσσολογία' έχει ταυτιστεί με μια συγκεκριμένη προσέγγιση της μελέτης των σχέσεων γλώσσας και κοινωνίας, δηλαδή κυρίως με την εξέταση των κοινωνικών ποικιλιών της γλώσσας (κοινωνική διαλεκτολογία) και με φαινόμενα διγλωσσίας. Αυτό συνέβη γιατί αυτά ήταν τα ζητήματα που προσέλκυαν αρχικά το ενδιαφέρον των μελετητών της σχέσης γλώσσας και κοινωνίας. Θεωρώντας ότι μια τέτοια οπτική της κοινωνιογλωσσολογίας περιορίζει αδικαιολόγητα το αντικείμενο μελέτης της, στο παρόν κείμενο, η λέξη 'κοινωνιογλωσσολογία' χρησιμοποιείται με ευρεία έννοια, καλύπτοντας όλα τα ρεύματα σκέψης που ασχολούνται με την κοινωνική μελέτη της γλώσσας. Ωστόσο, όταν χρειάζεται να γίνεται αναφορά στην 'κοινωνιογλωσσολογία' με τον τρόπο που έχει ταυτιστεί στη βιβλιογραφία (δηλαδή με τη στενή και περιοριστική της έννοια), υιοθετείται ο προσδιορισμός 'κυρίαρχη' ή 'παραδοσιακή' πριν από τη λέξη 'κοινωνιογλωσσολογία'.